

NOVEMBER Aasta 2008

November. Pikkade pimedate ööde aeg. Hingede aeg. Aeg teha tubaseid töid ja jutte rääkida.

Kui palju meil tänapäeval on aega koos istuda ja jutte rääkida? Paljude perede õhtud mööduvad televiisori ja arvutiekraani ees. Juhtub sedagi, et iga pereliige vaatab n.ö oma programmi - on ju võimalik valida väga paljude kanalite hulgast. Nii ei saa ka pärast saate lõppu ühiselt muljeid avaldada ja diskuteerida. Veel tosin aastat tagasi pakkus eelmise õhtu teleprogramm jututeemat paljudele kollektiividele ning enamusel oli võimalus sõna sekka öelda. Täna võib juhtuda nii, et kuigi kõik vaatasid õhtul televiisorit, piirdubki kogetu ühisosa vaid sõnapaariga „televiisorit vaatama“.

Aga juttude rääkimine ei ole niisama ajaraiskamine. Lugudega antakse edasi ka oma pere ajalugu. Veel eelmise sajandi keskel rääkisid pea igas peres vanaemad-vanaisad õhtuti lastele, kuidas nende lapsepõlves elati ning mis nende endiga elus juhtunud oli. Räägiti edasi sedagi, mida ise oma vanavanematelt kuulnud oldi. Nii ulatus mälu läbi perepärimuste mitmeid aastakümneid inimese sünnist varasemasse aega.

Lugude rääkimine ärgitab meenutama ja mõtlema. Hingede aeg on ka asjade selgemaks mõtlemise aeg. Millele lähivad mõtted sel aastal? Kõige traditsioonilise kõrval pisut rohkem majandusele. Kas selles, et n.ö heade aegade järel tulevad halvad - või halvemad - ajad, on midagi uut? Ei, sellest on juttu juba piibli lugedeski. Halbadeks aegadeks tuleb püüda valmistuda. Sisemajanduse koguprodukti rohkem kui kümneprotsendilist kasvu aastas pikaks ajaks loota on liialt optimistlik. Mitmed majandusanalüütikud on öelnud, et natuke kriisi kulubki ära, sest viimasel paaril aastal ei olnud meil enam tegemist normaalse turumajandusega. Tööturul olijate olukorra teeb praegune majanduseis muidugi tunduvalt raskemaks.

Majandusest mõtlemine viib tahtmatult mõtted rahale. Ma ei tea, kas see on juhus, aga olen viimasel aastal kuulnud rohkem kui ühe mehe suust väidet, et naised tahavad vaid nende raha. Et kui sa ei teeni piisavalt, siis heidetakse sind lihtsalt kõrvale. „Vaata kuidas teised mehed!“ Kas meie - naised - oleme tõesti sellised? Nii materiaalses väärtustes kinni? Kas just selle pinget tõttu surevad mehed enamasti liialt vara ja satuvad tihti pahede küüsi? Oleme me ikka piisavalt mõelnud sellele, kas vajame kõiki neid asju, mida meile iga päev ja tihti vägagi agressiivseid võtteid kasutades piltlikult öeldes kaela määratakse? Või usume telereklaami, mis veenab, et mistahes ostuks puuduv summa tuleb võtta SMS-laenuna? Ei ole imestada, et nende, kes oma tulevikust suure osa juba täna ära tarbivad, tulevik ongi selle võrra väiksem. Jätkusuutlik mõtteviis, et võlg on võõra oma, on asendatud väitega, et igaühel - ka laenu andjatel - on õigus äri teha, kui on nõudlust.

Vist on nii, et iga inimene vajab vahel teiste tuge - vajab, et keegi talle ütleks: „Sa suudad seda.“ „Sa oskad.“ „Proovi veel.“ Arvan, et paljud võivad meenutada, kuidas nad lapsena mõnele oma tegemisele teistelt negatiivse hinnangu saanuna enam edasi ei üritanud - jättes laulmise, pillimängu või mõne muu toreda tegemise, sest - kellelgi teisel tuli see paremini välja kui neil. Aga kuhu võiksime jõuda, kui jätkuks neid, kes meile kuldlikult väljendudes õpetaja Lauri kombel pilli kätte annavad ja julgustavad edasi minema? Hoopis sagedamini kui arvame, vajavad sellist julgustamist täiskasvanud inimesed meie kõrval. Vahel isegi pisi-asjades.

Käesolevas lehes algab uus rubriik, mis räägib inimestest meie kõrval - maa soolast. Ka see rubriik sünnis tänu ühele inimesele, kes tuli ja ütles, et olulistest inimestest tuleb kirjutada enne, kui on parandamatult hilja. Vaalamäe mees Tõnu Loim võttis sõna otseses mõttes allkirjutatult käest kinni ja viis ta Heino Olevi juurde. „Heino on üks Vastemõisa legendidest - kirjutatamast.“ Tõnu, suur tänu Sulle! Inimestest kirjutamine ei ole kerge - tuleks ju nendega koos enne vähemalt puud soola ära süüa. Ning objektiivsusele ja lugejate jaoks huvitav olemisele lisaks tuleb kirjutada sellest, millest inimene lubab kirjutada ning nii, et ta kirjutatuga ka ise rahule jääb. Ometi on väga oluline, et me teaksime endi seas elavatest suure vaimuga inimestest ja mäletaksime neid. Ning kes ütles, et elu peab kerge olema?

Mäletamist ja hoolimist meile kõigile!

Leili Kuusk
leili@suure-jaani.ee

Käsitööringi sünnipäevalised

Käsitööring - 45!

Ühel pikal ja pimedal oktoobrikuu õhtul sammusid käsitööpisikust nakatunud agarad ja ettevõtlikud naised Ilmatari tänava koolimaja õuel asuvasse majja. Nii see 1963. aastal algas, kui Marie Pöder, Selma Aua, Asta Miilimäe, Maive Ottas ja teised tolleaegse koolidirektori abikaasa Liidia Averi eestvõtmisel ja juhendamisel koos käterätikangast kudu-ma asusid.

Möödunud on 45 aastat ja taas koguneti Ilmatari tänavale. Nüüd juba kultuurimaja. Seljas uhked rahvariided - ikka oma kätega valmis tehtud - ja kaelas uhke tunnusehe, mis sümboliseerib käsitööringi kuulumist. Tuldi kokku, et koos sõprade ja toetajatega meenutada ning vaadata näitust varasematest töödest ja fotosid paljudest ettevõtmistest. Südamlikud vahepalad olid Age Einulo laululastelt. Esmakordselt said ringi looga kruusi ja tunnuskirja auliikmed - Marta Siil, Leili Veldi, Asta Kuningas, Juta Hints, Elgi Toobal, Leida Sepa, Ellen Bäärs ning ringijuhendaja Maive Ottas.

Aegade jooksul on neid, kes ühiselt kultuurimajas näputööoskusi ja teadmisi juurde saanud, vähemalt poolsada.

Eesmärk on naistel jäänud ikka samaks - soov teha oma kodu kaunistamiseks ning teistele näitamiseks ilusat ja omanoolist käsitööd.

Jätkuvalt häid ideid ja tegutsemislusti!
Anneli Kundla

Pikkadeks poristeks sügisõhtuteks mõned mõistatused käsitööst. Vastused leiata leheküljelt 7.

1. Kala ujub kahest veest läbi.
2. Tont nurgas, tüdruk kõrval.
3. Kümme kits söövad ühe heinakuhja all.
4. Haraline mees, hargid seotud.
5. Tillukene teravake, aga maailma ehitaja.
6. Ilus mõis, madal mõis, ümberringi aknaid täis.
7. Tüdruk ühe silmaga.
8. Kõigile teeb riided, aga ise alasti.
9. Üks silm, tuhat akent.
10. Käsitä rätsepid käristab riidet.
11. Ümmargusem kui muna, pikem kui puu.
12. Kolmejalgne kits, raudhambad suus.

13. Neli hobust tallis, viies jookseb ümber talli.

Ütleme käsitöö kohta: Parem on lühike kangas kootud, kui pikk kääritud ja kudumata.

Parem ikka paha lõng kui hea takk. Jüripäeval ei tohi villast tööd teha (villu kedrata jm) - hunt tuleb karja. (Risti) Jüripäeval ei tohi õmmelda, ussid teevad vilja ja puulehed aukusid täis. (Pilstvere)

Pärast jüripäeva ei tohi enam villast kangast kududa, lambad surevad ära. (Kadrina)

Jüripäeval ei koota kangast, siis ei ole riidel tulu ja saab ruttu otsa. (Äksi) Jüripäeval ei tohi kangast kududa, muidu suvel müristab kangesti tare kohal. (Nõo)

Küünlapäevast tulivad kangasteljed tuppa ja nii pidivad kangad jüripäevaks koetud saama. See oli nõudmine naisterahvaste kohta ja sellest nõudmisest mööda ei mindud.

Kogunud
Maive Ottas

Vanasti oli elu aluseks töö, mitte aktiivne likviidsus või börsi kurss. Sellepärast õpetati noormehi: „Sihi naine sirbi juurest, vali naine varda juurest, kosi kulbi liigutaja, kedervarre veeretaja“.

Töö pidi olema korralik, hoolsalt tehtud. Oeldi „Kuidas ise, nõnda asi“. Seda nii hea kui halva töö kohta.

Kui algaja või muidu oskamatu oli kuidagi ilusa töö teinud, siis öeldi, et pime kana leidis tera.

Kinnijooksunud sõlm tuli kannatlikult lahti harutada. Lõigata ei tohtinud - siis jäid vanatüdrukkuks või lõikasid oma eluõnne katki. Eks see ühtviisi üks rist ja viletsus olnud.

Lapse seljas ei tohtinud midagi õmmelda: kas nõopi ette või natuke nõeluda. Ömblid lapse kasvu kinni.

Töö küljest tuli lõng käärdega katki lõigata. Hammustada ei tohtinud, hambad läksid katki.

Kui villase lõnga jupike ulatub kolm korda ümber sõrme, siis ei või ära visata. Materjal kasin ja kallis. Läheb veel

vaja.

Vene ajal oli materjale vähe saada. Tehti harutatud ja sõlmitud juppidest. Kui keegi oskas sellest sodist ilusa asja teha, siis Mustla käsitööringis öeldi: „Om sitast saia tennu“.

Kaua seiste läheb villane lõng mullaks, linane kullaks.

Kui põrandat pühkides jäi niidijuppe või muud sodi maha, siis said karvase mehe.

Samuti said habemiku mehe siis, kui tikandi vasem pool ei olnud ilus sile. Lõngaotsad pidi korralikult ära peitma.

Kes põrandalt nõela leidis, sai mehele.

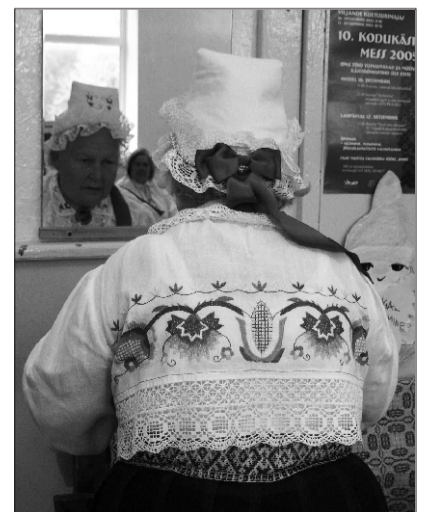
Kui õmblemisel niit sõlme läks, tuli pulmakleit.

Kui pestes põll märjaks sai, said joodiku mehe.

Põlle ei tohtinud paigata ega nõeluda. Siis läksid ise või tütar liiderlikuks.

Kui kangas on telgedele aetud, siis lõimepoomi vänt visata jalge vahelt läbi ja huigata heleda häälega. Siis kudumine edeneb kiiresti, muster ei lähe segi, lõngad ei katke.

Igasugust vanaaegset tarkust käsitööst kogus ja pani kirja
Ellen Bäärs

Ellen ennast peoks rahvariidega ehtimas
FOTOD: Anneli Kundla

MAA SOOL

Maa sool. Sünonüümisõnastik ütleb - haritlane. Seletussõnaraamat, et haritlane on isik, kelle elukutseks on eriettevalmistust nõudev vaimne töö, intelligents. Viimast defineeritakse omakorda kui haritlast, vaimuiniemest. Intelligentsus - taibukus, arukus. Intelligentne - arenenud mõistusega,

taibukas, arukas.

Minu arvates ei tee inimesest maa soola diplom eriettevalmistuse kohta ega vaimset tööd nõudev ametikoht. See on kõrgeim tunnustus, mida saab oma tegevusega ja vahel isegi vaid olemasoluga kaasinimestelt välja teenida. Maa sool - need on inimesed,

kelle aastate pikkune tegevus kas kultuuri või hariduse vallas, küla- või ühiskondliku elu eestvedajana, eeskuju vääriva põllupidaja või ettevõtjana on teisigi sütitanud ja kaasa kiskunud. Need on inimesed, kes innustavad ja on eeskujuks. Need on inimesed meie endi hulgas.

Oktoobris 2008

FOTO: Leili Kuusk

Heino Olev - tugibaasi pihisa

Suurema osa sõjajärgsest ajast on Vastemõisa rahvas raamatuid laenutanud Heino Olevi käest. Heino töötas - kahe lühikese vaheajaga - raamatukogus 1949. aasta 1. oktoobrist kuni 30. septembrini 1990 - kokku rohkem kui 37 aastat.

Heino naabripoiss Tõnu meenutab: „Minu esimene teadlik kokkupuude Vastemõisa raamatukogu ja selle toonase juhataja Heino Oleviga toimus kuuekümnendate aastate lõpus. Olin siis alles koolieelik - või kohe-kohe kooli minemas. Sellal oli raamatukogu Vaalamäel ja asus ühes majas tollase külanõukoguga. Minu vanaema oli seal koristajaks-kütjaks ning sagedasti jõlkusin mina tal kaasas. Enamasti olid töötajad selleks ajaks juba majast lahkunud, kui vanaema oma ametisse asus - kord aga oli Heino kauemaks jäänud ning tutvustas mulle oma valdusi lähemalt. Kuna olin äsja lugema õppinud, olin kohe huvitatud mõne raamatu laenutamisest. Heino abiga sai vormistatud lugejakaart ning minu esimeseks laenutuseks oli „Karupoeg Puhh“. Nii ma astusingi Vastemõisa raamatukogu lugejate perre ning külastasin seda üsna tihti. Suvel, kui Heinol oli kuu aega puhkust, käisin pea iga päev ust katsumas - et kas ta juba on tööl.“

Heinost ja raamatukogust oli abi hiljemgi, kui muusikahuvi ja plaatlite kuulamine lugemisest võitu said. Nimelt nurusin endale paljud muusikaartikleid sisaldavad ajalehed ja ajakirjad, millede säilitus-aeg oli juba möödas. Need on praegugi alles, kuigi tänasel internetiajastul omavad nad vaid sentimentaalset väärtust.

Raamatu „Karupoeg Puhh“ aga kinkis vanaema mulle hiljem sünnipäevaks ning - kuigi kapsaks-loetud - seegi on mul tänaseni alles - kui kalleim reliikvia sellest kaugest ajast.“

Vastemõisa raamatukogule pani aluse Vastemõisa Noorsoo Selts aastal 1910. Nõukogude korra saabudes anti seltside vara ja hooned üle loodud kultuuriasutustele. Viie aasta jooksul vahetus raamatukogus päris mitu juhatajat - kuni sellesse ametisse asus kohalik noormees Heino Olev. Mingit eriharidust tal ei olnud, kuid huvi raamatute vastu küll. Heino meenutab, et Kildu koolis kirjutati tema kirjandite alla ikka „Sisu väga hea, kiri korratu“. 49. aastal hakati kolhoose tegema - haige käsi ei lubanud noormehel sealset rasket tööd teha. Vallamehed ütlesid Heino kohta, et ega tast töötegitajast nagunii pole, jäägu raamatukogusse. „See oli juhus“. Raamatukogu töö oli noormehel kõrvalt nähtuna lihtne ja kerge tundunud. Kuid juba Viljandis praktikal olles - oli kehtestatud kord, et uued tööle asujad peavad läbi tegema kahe- ja kolmeaastase maakonna keskraamatukogus - sai talle selgeks, et see töö on hoopis raskem ja keerulisem. Selgeks tulid õppida raamatute liigitamise ja kataloogimise reeglid, vaja läks ka aruannete, tööplaanide ja teiste dokumentide koostamise oskust. Laenutusosakonnas Adele Kiilaspea ja Linda Sanderi kõrval nägi Heino, kui püüdlilikult ja heatahtlikult aidati lugejal sobiv raamat leida ning kui head raamatute tundmist see nõudis. Samas otsustas ta seda eeskujuna oma töös järgida.

„Raamatukogu oli ju kommunistliku partei ideelise võitluse tugibaas“. Sellele ajajärgule oli iseloomulik, et korraldused olid kohustuslikud ja kuulusid vastuvaidlematu tähtsusele. Selline tööstiil tuli Heino Olevi arvates sellest, et paljudel juhtivatel kohtadel töötasid äsja armeest vabanenud ohvitserid. Nõupidamistel, kus oli koos üle 60 inimese, oli selline kord ja hirm, et kui kärbes lendas

üle toa, oli kuulda. Mingit vastuvaidlemist ei olnud. Kord antud hilisõhtusel nõupidamisel raamatukogu juhatajale ülesanne: hommikul kell viis olgu välkleht reheapsumasinal rehelistele lugeda. Ja oligi. Siiski meenutab Heino oma toonaseid ülemusi hea sõnaga - sisemiselt olla nii mõnigi neist väga hea inimene olnud. Tema sai näiteks pärast vahepealset raamatukogust äraolekut tööle tagasi, kuigi tal ei olnud keskharidust, mida sellel ajal juba nõudma hakati.

Parteikomitee nõudis raamatukogudelt väik- ja valguslehti ning agit-brigaadide esinema saatmist. Loosungite tegemisest Heino midugi ei pääsenud, aga raamatukogustegeleti veel nii spordi kui näitemängude väärarvutajana kaasa. Vabariiklikult ülevaatuselt on diplomgi toodud.

Hakati nõudma ka lugejate konverentside korraldamist, kuid külaraamatukogudele osutusid need üle jõu käivateks. See, et ei leidunud sõnavõtjaid lugejate konverentsile Hans Lebrechti jutustuse „Valgus Koordis“ üle arutlema, ei tähendanud, et lugejad ei tahtnud loetust rääkida ja selle üle arutleda. Nii mõnigi lihtne inimene oli kirjandusega väga kursis ja tundis lugemisest mõnu. Paljudel ei olnud aga kodus kirjandusest kellegagi rääkida - neile oli raamatukogu töötaja nagu pihisa, kellega peeti pikad vestlused maha. Heino Olev räägib, et mõnes peres armastas naine lugeda, mõnes mees - hea oli, kui n-õ teine pool lugemist ei keelanud. Aga üks näägutati ikka, et „Mis lugemine!“ või „Mis sa loed, mis sa viidad aega“. Lugemine oli oluline lõik inimeste elust, ei olnud ju veel televiisorit ja raadioidki oli algul vähe. Aga oli ka selliseid lugejaid, keda raamatukogu juhataja ise ootas, kellega temal endal oli huvitav vestelda ja mõt-

teid vahetada. Heino meenutab, et see oli lausa pidupäev, kui raamatukokku tuli Richard Müürissepp Lemmakõnnu külast. Tema teadis raamatutest pea kõike - kus raamat välja antud, kes selle tõlkinud jne.

Kas inimeste huvi saab suunata - neile õigeid raamatuid soovitada? „Saab ikka“, ütleb Heino Olev. Võõrad võimud on raamatuid ikka „õigeteks“ ja „valedeks“ liigitanud. Vanadest dokumentidest näeme, et raamatuid on kogust kõrvaldatud nii saksa kui nõukogude ajal. Nii autorite, sisu kui väljaandmisaja järgi. Vanahärra nendib, et tänapäeval on inimesed ühekülgseid ja tihti pahatahtlikud ning kipuvad rohkem materiaalseid väärtusi taga ajama.

„Kõige kaugemalt olen raamatu Vastemõisa tellinud Kiievist“, ütleb Heino. „Seda raamatut vajas üks EPA-s õppinud mehhanisaator“. Raamatukogude vaheline abonement toimus ju ka nõukogude ajal, kuigi siis interneti veel ei olnud - üks Tallinna kogu tellis kaugemalt, kui neil endal vajalikku raamatut ei olnud. „Traktoristidel olid kursused ja kvalifikatsiooni tõstmine. Neil oli alailma raamatuid vaja. Teatmekirjandust vajasisid ka kesk- ja kõrgkoolides õppijad referaatide ja kursusetööde tegemiseks. Põhiliselt laenutati muidugi ilukirjandust, kuigi määruse järgi võis korraka laenutada viis raamatut, millest üks pidi olema poliitilisest ja üks teaduslikust kirjandusest.“ Kui Heino raamatukogus tööd alustas, oli seal 2500 raamatut, 1990. aastal oli raamatute arv 9500.

Heino esimene suurem avalik esinemine oli 1952. aastal, kui toimus esimene kirjandusõhtu, kus tema tegi ettekande Babajevski raamatust „Kuldtahe kavaler“ ja kolhoosi naisansambel laulis. Üritus läks korda ja nii arutati sügisel juba Šolohovi raamatust „Üleskiintud uudismaa“ kirjutatut. Aastas korraldas Heino 4-5 üritust - nõuti küll kaheksat, aga rahvast oli vähe - lugejate arv viiekümnendatel oli umbes 200 inimest - ja üritusi korraldasid peale raamatukogu teisedki asutused. Kui väikesed raamatukogud Metskülas ja Kildul suleti, siis suurenes ka Vastemõisa raamatukogu lugejate arv, küündides seitsmekümnendate lõpus - kaheksakümnendate alguses pea 400 inimeseni. Kui Kildult raamatukogu ära kaotati, hakkas Vastemõisa raamatukogu juhataja kord nädalas Kildu kooli õpilastele raamatuid laenutama käima. Et raamatukogus käis Heino ajal vilgas tegevus, näitab see, et näiteks 1987. aastal korraldas ta 19 raamatunäitust, 16 kirjandusülevaatusi, ühe kirjandushommiku, ühe informiini ja viis raamatutundi õpilastele. Heino

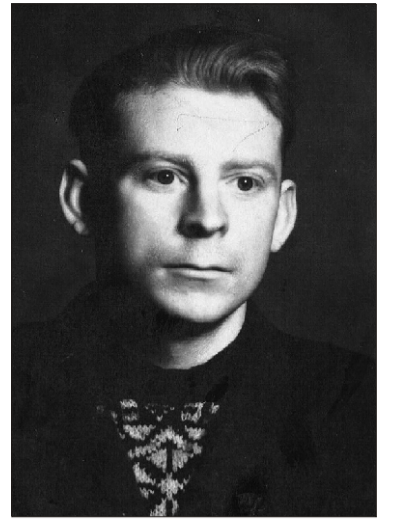

Foto neljakümnendate aastate lõpust või viiekümnendate algusest

FOTO: Erakogust

meenutab, et üks osavõtjaterohkeim raamatuarutelu oli 1970. aasta romaanivõistluse esimese auhinnaga pärjatud Heino Kiige „Tondiõomaja“ arutelu. „Hinnangud romaanile olid erinevad, kutsudes esile poolehoidu ja vaimustust, teistel hukkamõistu ja nõrdimust.“

Nagu paljud temasugused inimesed, on ka Heino Olev oma tegudest rääkides tagasihoidlik ja oma peret ei taha ta üldse n-õ asjasse segada. „Pole kõneväär“. Oma sõnul ei ole tema mingi tõsine kodu-uuriija - ometi on just Heino Olev kogunud ja kokku kirjutanud Vastemõisa raamatukogu ajaloo ning üles tähendanud muidki möödunud aegade tegemisi. Allakirjutanul kulus päris hulk aega - ja vaja oli ka eelinfot - kuni õnnestus „varakambrist“ mõned n-õ säilitusühikud lugemiseks ja avaldamiseks saada. „Ega mul ei olegi midagi“. Tegelikult on hulk huvitavaid mälestusi. Sellest, mida Heino Olev kirjutab minevikus peetud Vastemõisa laatare kohta, said kõik meie eelmisest lehest lugeda. „Kodu uurimise kõrge ärgitas tegutsema“, ütleb Heino. 1966. aastal oli ta alustanud Vastemõisa raamatukogu koduloo kartoteegi tegemist. Esimene kodu-uurimise päev korraldati Vastemõisas 1978. aastal. Selle algatajaks oli toonane Vastemõisa külanõukogu esimees Leonhard Pruus. Kuigi mõte ei leidnud algul poolehoidu, läks augustikuus Metsküla rahvamajas korraldatud päev korda. Lepiti kokku edaspidises koostöös, seal hulgas raamatukoguga - s.o Heinoga.

„Raamatukogu kroonikat loen oma tähtsamaks tööks.“

Jätukvat erksat vaimu ja tervist - Heino Olev!

Heino Oleviga vestles ja tema kogutud materjale sirvis Leili Kuusk

Esimene laadal tehtud foto. Taust on maalitud - nagu toona ikka.

FOTO: Erakogust

Hoidiste mess Olustveres - neljandat aastat

27. septembril peeti Olustvere lossis hoidiste messi, kus võistles 78 hoidist. Osalejaid oli - koos ükiküritajatega - 14 maakonnast.

Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskooli eestvedamisel ning Põllumajandusministeriumi ja Kodukandi liikumise kaasabil läks üritus korda - külastajaid oli üle 800.

Kõik hoidised osalesid võistlusel, kus maitsmise abil sai valida parimad soolased ja magusad hoidised.

Pärast viietunnist proovimist

tunnistati soolaste hoidiste valmistajate seas võitjaks olustverelane Milvi Tarto, kes oli teinud kõögiviljaassortii.

Karksi külaseltsi liige Asta Jänes sai parimaks oma rabarberiteelehekeedisega.

Teise koha magusatest hoidiste valmistajatest sai Urve Mukk Kuhjavere külast - tema oli teinud väga maitsva ja huvitava kiivi-rabarberimoosi. Ahaa-auhinna pälvil Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskool, kes pani välja sidruniga maasika-ploomikeedise -

juhendajaks Elli Vendla.

Oleme rõõmsad, et Olustverre tuli nii palju hoidiste messi huvilisi, kindlasti aitasid siin kaasa ka kahel päeval toimunud künnevõistlused ning kaunis kuldne sügisilm.

Jääme huviga ootama järgmist hoidiste messi ja uusi ideid aia- ja metsaandide purki panemiseks.

Korraldajate nimel
Tiina Randaru
Olustvere Turismikeskuse
juhataja

Hoidiseid maitsmas

FOTO: Tiina Randaru

Õppetunnid õues

Füüsiikatund

FOTO: Kreete Mägi

Suure-Jaani Gümnaasiumi 8. klassi õpilased käisid 29. septembril mihkkipäeval õuesõppe tundides. Need toimusid Navesti orundi luuditel. Meid jaotati nelja rühma ja toimus neli tundi, mis kestsid umbes sama kaua kui tavalised koolitunnid.

Füüsika tunnis mõõtsime puu kõrgust ja jõe laiust. Selleks kasutasime kõige lihtsamaid vahendeid, näiteks heinakõrt või pliiatsit. Bioloogias otsisime ja pildistasime erinevaid taimi ja loomadest maha jäänud jälgi. Vaatluste põhjal tegime kindlaks erinevaid sambraid ja samblikke. Samuti uurisime, kuidas toimub

taimkatte moodustumine luuditel. Geograafias mõõtsime künka kõrgust ja määrasime asimuute. Keemias määrasime ainetel happelisust. Selleks valisime loodusest erinevaid aineid, näiteks puutuhka, jäneskapsa lehti, pohla marju.

Õuesõppetunde võiks rohkem olla. Klassiruumis oleks seda kõike palju raskem ja igavam õpida olnud. Kui asjad on praktiliselt läbi tehtud, jäävad need paremini meelde ja kõik on hästi mõistetav.

Maret Saaremets
8. b klass

Oktoober Suure-Jaani Gümnaasiumis

Kuu alguses tähistasime õpetajapäeva. Abituurium oli õpetajateks koolikaaslastele ning mõned noored proovisid sama ametit Suure-Jaani Lasteaias „Sipsik“.

Koolinoorte olid uued õpetajad vahelduseks ning noortele õpetaja-

ning kõige enam sarnaneb Erki Noolega meie meesõpetajatest Vello Aleksejev.

Ühises kohvilauas meenutasid õpetajad ja abiturientid päeva, noored olid väsinud, kuid õnnelikud.

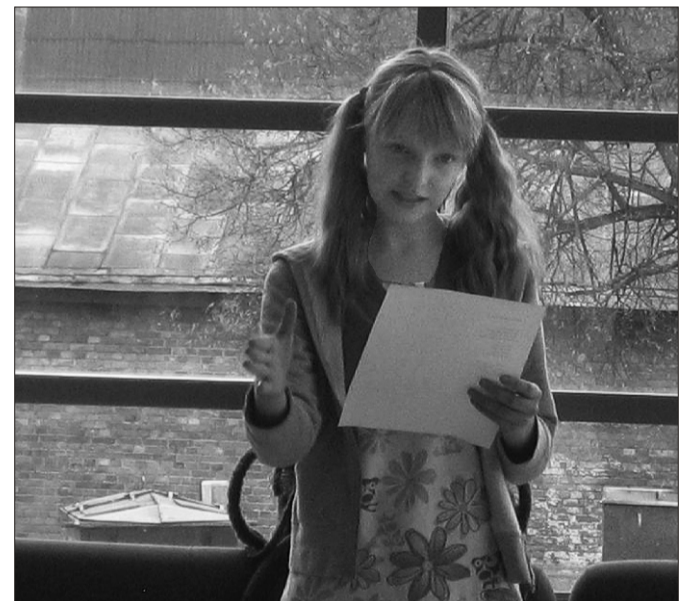
„Loeme Ellen Niitu“, kus meie kooli esindas 4. klassi piiga Anna-Kaisa Adamson. Konkursil juhendas teda ema Aino Viinapuu.

Anna-Kaisa võitis maakondliku eelvoor, ning sai õiguse esindada Viljandimaad 20. oktoobril Tallinnas toimival vabariiklikul konkursil. Anna-Kaisa meenutas Tallinnas käimist, kui väga toredate sündmust. Eriti meeldis talle Eesti Lastekirjanduse Keskus, kus võistlus toimus. Tegemine oli väga ilusa ja põneva kohaga.

21. oktoobril toimus Suure-Jaani Gümnaasiumis ülekoolline helkurite kontroll.

1.-4. klassis oli helkur 80 lapsel, 18 lapsel ei olnud helkurit, 5.-9. klassis olid vastavad arvud 72 ja 79 ning 10.-12. klassis 37 ja 60.

Head meelt saab tunda selle üle, et juba järgmisel päeval tulid mitmed õpilased kontrollijate juurde teatega, et nüüd on neil nõueteko-

Anna-Kaisa Viljandi raamatukogus

FOTO: Erakogust

hane helkur jope küljes. Ka kooligarderoobis oli näha rohkem hel-

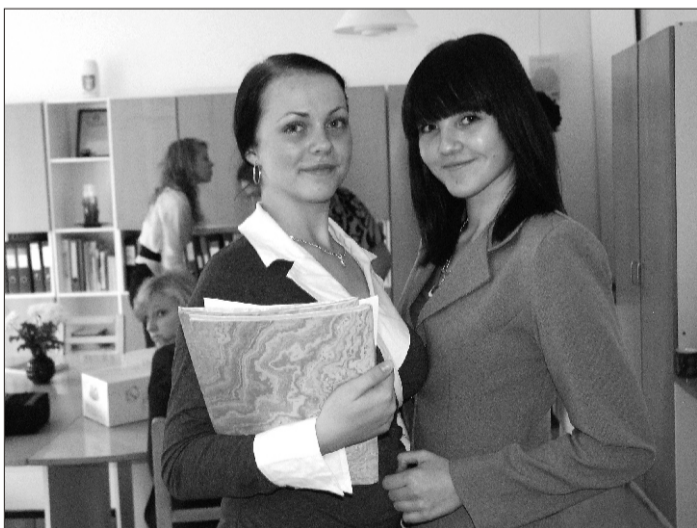
kureid riiete küljes rippumas, kui varem.

Mida peaks veel helkurist teadma:

1. Helkur on vajalik, et autojuht pimedas liikuvat jalakäijat juba varakult märkaks ning jõuaks reageerida.
2. Helkur tuleb riidele kinnitada nii, et see oleks nähtav võimalikult mitmest suunast.
3. Helkur tuleb kinnitada paremale poole ja nii, et helkur jääb rippuma umbes põlve kõrgusele.
4. Kvaliteetse helkuri pakendilt peaksite leidma CE-märgistuse koos viitega helkuri standardile EN 13356:2001.

Kas Sina kannad helkurit? Väljas on pime ja inimelu on väärtuslik! Otsi kodust helkur üles või osta poest uus - OLE NÄHTAV!

Marge Johanson
Suure-Jaani Gümnaasiumi
huvijuht

„Õpetajad“ õpetajate toas

FOTO: Tanel Voormansik

tele oli parajaks katsumuseks saada tunnis cakaaslastega ja aine õpetamisega hakkama.

Hommikusöögiks pakuti õpetajatele omatehtud mannaputru kregimoosiga ning äsja ahjust võetud pirukaid. Kui kõhud täis ja meeleolu hea, algas õpetajate seiklusterohke päev: külastasime Suure-Jaani Politseijaoskonda ning Olustvere lossiparki. Olustveres võttis meid kenasti vastu turisminduse õpetaja koos õpilastega. Hiljem aktusel mängisid õpetajad mängu „Rooside sõda“, kus tuli leida populaarsemaid vastuseid küsimustele, mida oli esitatud 100 Suure-Jaani Gümnaasiumi õpilasele. Nüüd teame, et meie kooli kõige lemmikuga söök on makaronid hakklihaga

Hõimunädalal külastasid meid noored mehed Mordvast - ansambel Toorama. Lisaks laulmisele ja oma kodupaigast kõnelemisele tutvustati ka pille, mida mängiti ning lauldi koos üks laul.

Ka sel aastal võeti oktoobrikuus 12. klasside poolt gümnaasiumise vastu uued gümnaasistid (kümnenendikud - rebased). Kahel päeval toimusid vahetundidel erinevad katsumused, mis lõppesid reedel, 17. oktoobrit lõpukatsumuse ja vande andmisega. Lipuväljakul said kõik vastseks gümnaasistiks vastu võetud kätte rebase õpilaspiletid.

Viljandi Linnaraamatukogus toimus 14. oktoobril ettelugemispäev

Rebased järjekordsel katsumusel

FOTO: Tanel Voormansik

Suure-Jaanis võistlesid invasportlased

11. oktoobril 2008. a toimus Suure-Jaani Gümnaasiumi võimlas Eesti Invaspordi Liidu boccia individuaalsete meistri-võistluste III etapp, kus ühtlasi selgusid ka EIL meistrid 2008.

Boccia (sarnane pentagi mängule) on väga populaarne mäng puuetega inimeste ja vanemaalaste hulgas, sest on jõukohane ja pakub põnevat taktikamängu. Boccia on alates 1984. aastast Paraolümpiamängude programm.

Mängiti neljas klassis: A - seisjad ja tervete kätega, B - istujad ja tervete kätega, C - seisjad, kel on puue viskekäes, D - istudes, kellel ka viskekäes puue.

A-klassis võitis III etapil 1. koha tartlane Inge Eit, aga kokkuvõttes tuli EIL meistriks hoopis Võrumaa mees Väino Marjak, kes sel etapil täielikult ebaõnnestus (jäi välja 10 parema hulgast), aga eelmistel etappidel saavutatud esikohad panid ta ka lõppjärjestuses esikohale.

B-klassis saavutas etapivõidu Ain Villau Kuusalust, kokkuvõttes aga sai EIL meistritiitli Arnold Üksar Raplamaalt, kel ka viimane etapp ebaõnnestus (9.

koht), aga kahelt eelmiselt saadud esikohad kindlustasid meistritiitli.

C-klassis võitis nii etapi kui meistritiitli Arno Uiga Tartust.

D-klassis sai etapivõidu Villu Urban Viljandist, kellele aga lisaks esimesel etapil saadud esikoht ikkagi ei taganud meistritiitlit, sest Vladimir Korolkov Raplast napsas selle napilt endale esimesel etapil saadud kolmanda koha, teisel etapil saadud neljanda koha ja kolmanda etapi neljanda kohaga. Villule jäi etapide kokkuvõttes teine koht.

Peale medalite ja autasude üleandmist lausis võistlejate esindaja, Eesti Invaspordi Liidu peasekretär Signe Falkenberg: „Suure-Jaani Gümnaasiumis on väga lahked ja abivalmis inimesed. Erilise tänu meie poolt palun anda edasi kohvikutäidile ja supivalmistajatele - tõeliselt maitsev toit ja äärmiselt lahke teenindus. Oleme väga rahul, et just Suure-Jaani Gümnaasiumi võimlas oma võistluse korraldasime.“

Uno Vares
Suure-Jaani Gümnaasiumi
võimla juhataja

Lehola-Lembitu mängud

Oktoobrikuu jooksul on medalite nimel heideldud kolmel alal. Naiste võrkpallis võidutses suurtest küladest Lõuna Suure-Jaani, Vastemõisa, Põhja Suure-Jaani ja Kõidama ees. Võidukasse naiskonda kuulusid Evi Putrolainen, Erla Soots ja Getter Eltermaa. Väikestest küladest võidutses Kildu naiskond, kus mängisid Merle Rang, Ene Adams ja Kristi Longe.

Lehola-Lembitu sulgpalli-võistlus oli väga osalejaterohke. Mängiti individuaalturniir nii naiste kui ka meeste arvestuses. Naiste arvestuses võitis Tiina Aule Reet Mutso ja Anneli Kundla ees. Meeste arvestuses viis võidu koju Lahmuse küla esindaja Madis Mutso. Teise ko-

haga pidi seekord leppima Meelis Aule ja pronksikohtumise võitis Toomas Aavasalu.

Mängude lauatenniseturniiril võidutses naistest Getter Eltermaa. Väga südika mänguga saavutas teise koha Valve Sengbusch, kolmanda kohaga pidi leppima Marju Tiisler. Meestest võidutses seekord Kalev Sengbusch, teise koha saavutas Sürgavere küla esindav Heiko Kraaner ja kolmanda koha Vastemõisat esindav Risto Roman.

Mängude lõpuni on jäänud veel 4 võistlusala: jalgpall, meeste võrkpall, male ja kabe. Soovime kõigi külade esindustele edu viimasteks pingutusteks ning tulemuslikku lõpuspurti!

Suure-Jaani valla auhinnasaajad kampaanias „Vallarahvas liikuma“

Ruunaraipe luidetel toimunud kepikõnnipäeval loositi valla auhindade võitjad kampaanias „Vallarahvas liikuma“ osalenute vahel. Fortuuna tahtel võitis peaauhinna - 1000-kroonise spordipoe kinkekaardi - sel aastal Annemai Mutso.

500-kroonised kinkekaardid võitsid Kaarel Jürjado, Teele Siim, Kätlin Sikora ja Ave Järvik.

Sammulugejate omanikeks said: Tiiu Elbing, Marge Seero, Marten Ritson ja Ülle-Ly Vohnja.

Järjekordne võit korvpalliturniirilt Leie CUP

Igal aastal esimese õppeveerandi viimasel päeval korraldab Leie Põhikool korvpalliturniiri Leie CUP, kus ka meie korvpallurid on saavutanud häid tulemusi. Selgi aastal õnnestus Sürgavere Põhikooli poistel võita turniiril esimene koht. Võistkonna parimaks mängijaks valiti

Toivo Aadu. Siim Varblane saavutas lisaks esikoha ka individuaalsel sopsuvõistlusel. Sürgavere tüdrukud, kes rassisid tublisti treeningusaalis, pidid leppima sel korral eelviimase kohaga, aga nende paremad saavutused on kindlasti veel ees.

Elamuspäev Tagametsas

4. oktoobril korraldas Viljandimaa Noortekeskus koostöös Suure-Jaani noortekeskusega seiklusliku elamuspäeva Skautide mekas Tagametsas. Üritusel osales viis 8-9-liikmelist võistkonda. Võistkondi ootas metsas 14 kontrollpunkti erinevate ülesannetega. Parimaks abimeheks punktide leidmisel oli GPS. Kõik võistkonnad näitasid korraldajatele head meeskonnatööd ja suurepäraselt võistlusvaimu. Kuiigi elamuspäeva eesmärgiks ei olnud võit, selgus ikkagi ka päeva parim võistkond, kelleks osutus „Väikelapsed“ Suure-Jaani Gümnaasiumist.

Kõiki osalejaid ootas finišis soe tee, banaan ja šokolaad. Suure-Jaani valla valitsus autasustas elamuspäeval osalenud Sürgavere, Tääksi, Olustvere ja Suure-Jaani kooli esindusi kinkekaartidega spordivarustuse ostmiseks. Täna kõik osavõtnud, sest usun, et pettunud ei olnud.

Meeskonnatöö Tagametsa elamuspäeval

FOTO: Piia Naber

Jalgpallipoiste suur õnnestumine Valkas

Lätis Valkas toimus oktoobri algul rahvusvaheline jalgpalliturniir, kus lätlaste kõrval oli osalejaid Prantsusmaalt, Leedust, Poolast ja Eestistki. Suure-Jaani vallast osalesid SK Tääksi D- ja C-vanuse-

klassi poiste esindusvõistkonnad. C-klassi võistkond saavutas turniiril väga hinnatava II koha, kaotades ainult Prantsusmaa klubile A.S. Ernolsheim/Bruche. Hindamatuid kogemusi sai turniirilt ka

meie D-klassi poiste võistkond. Suured tänud kõikidele turniiril suurepäraselt mängu näidanud poistele ja neid juhendanud treenerile Sergei Vassiljevile!

Meie võidukas C-vanuseklassi meeskond

FOTO: Erakogust

Viljandi maakonna karikavõistlused korvpallis

Suure-Jaani valda esindavad Viljandimaa karikavõistlustel kaks meeskonda. Turniir mängitakse 2 miinuse süsteemis. Hetkel on Suure-Jaani I mänginud ühe mängu võistkonnaga Aken ja Uks, keda võideti kindlalt 104:38. Suure-Jaani II võitis esimeses mängus

Viljandi Kultuuriakadeemiat 74:52, kuid teises mängus pidi tunnustama Hansa Ilutulestiku paremust 62:75. Operatiivset infot mängude toimumisaegade ja tulemuste kohta leiata ajalehe Sakala spordiküljelt ning Viljandimaa Spordiliidu

koduleheküljelt aadressil: www.spordiliit.viljandimaa.ee

Kõik mängud toimuvad Viljandi Maagümnaasiumi võimlas. Ootame rohkelt kaasajalajaid, et aidata omasid võidule!

Suure-Jaani valla bowlingumeistrid selgunud

Suure-Jaani vald on bowlingus meistrivõistlusi korraldanud juba neli aastat. Sel aastal oli osalejaid rekordarv. Nagu spordis ikka, oli ka sel võistlusel nii õnnestumisi kui ebaõnnestumisi. Aga kindel on see, et meistrisärk läks selle võistluse parimatele. Suure-Jaani valla 2008. aasta meister bowlingus on naistest Anneli Kundla, teise koha saavutas Sirje Türk ja kolmanda koha Ly Uuetoa. Meestest kannab 2008. aasta meistrisärki Uno Vares, teise koha saavutas Priit Toobal ja kolmanda koha Ain Arula.

Uno Vares ja Anneli Kundla
FOTO: Mati Adamson

Spordi- ja noorsooiritustest kirjutas
Mati Adamson

Vastemõisa raamatukogus
toimub kolmapäeval 26. novembril kell 15.30
kohtumisõhtu
maalikunstnik Merike Põllu ja
kirikuõpetaja Kristi Säasega.
Avatud on näitus-müük kunstniku töödest.

HINGEDEAJA KONTSERT

OLUSTVERE LOSSIS
Laupäeval, 29. novembril
kell 19

Koit Toome, kitarril Jorma Puusaag
Jaak Joala lauldud laule
"Sügav kummardus õpetajale"
Piletid saadaval nii lossis kui ka Piletilevis;
Eelmüügist 175.- krooni,
kohapeal kallim

Avatud lossikohvik
info tööpäeviti 10 - 16
437 4280 Olustvere mõis

Kõidama baaris

E-R kella 11.30-15.00 alati saadaval
soojad ja maitsvad lõunad.

Meilt on võimalik tellida nii sünnipäeva, kui ka
peielauda kuni 120 inimesele.
Olete alati oodatud ja teretunud KÕIDAMA baaris!

Kaevu kaevamine,

puhastamine ja süvendamine.
Telefon 5802 7105

Peetri talu
võtab **rendile** ja harib Teie
põllumaad.

Telli meilt ka **traktorit** - laadimine,
transport ja erinevad põllutööd.

Telefon 510 4521 Mikk Reier

Müüa

3-toaline kõigi mugavustega korter

Vändras, Turu tänaval.
Reguleeritavad keskkütteradiaatorid, mööbel, vann,
boiler, suur kelder ja
hästi organiseeritud korteriühistu.
Lähedal kaubanduskeskus, lasteaed ja kool.
Soe ja hubane korter! Hind 425 000 krooni.
Tingimisi võimalus!
Telefon 5560 6430

METSAGA SINA PEAL HOLMEN

kasvava metsa,
kinnistute ja
metsamaterjali ost

www.holmen.ee

Holmen Mets AS,
Pärnu mnt 105,
11312 Tallinn,
tel 665 2440,
holmenmets@holmen.ee

Aarne Annamaa
GSM 504 9803
aarne@holmen.ee

Gunnar Soodla
GSM 503 2832
gunnar@holmen.ee

✓ KORTERITE, MAJADE, KRUNTIDE
müük - ost - üürimine

✓ KINNISVARAALANE NÕUSTAMINE
ka juriidiline nõustamine

✓ OSTAME METSAMAAD
kasvava metsaga ja raieõigust

✓ KORRALDAME KINNISVARA
HOOLDUST
ehitus, remont, maastikuhooldus

Aivo Sonn 507 7348

Männimäe tee 28, Viljandi

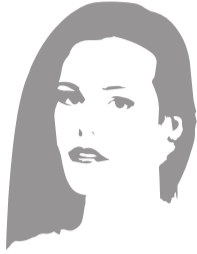
ILU- JA TERVISETUBA

Suure-Jaani Pärnu tänav 8 (Konsumi vastas)

Kehahooldused, kõrvaküünlad,
massaaž (telefon 5623 6370)

Ripsmete ja kulmude värvimine,
maniküür, pediküür, geelküüned, depilatsioon
Telefon 5624 6416

Müügil kinkekaardid, iluhooldustooted

ILUSALONG

JUUKSUR
KOSMEETIK

(näo- ja keha- hooldus, maniküür, pediküür)
MASSAAZ (erinevad massaažiliigid)
GEELKÜÜNED

UUS! AKRÜÜLKÜÜNED
I ONIC DETOX JALAVANN
SOY-SOY KEHAHOOLDUS
UUS! SOLAARIUM

Müügil kinkekaardid ja juuksehooldusvahendid
Pärnu tänav 3, Suure-Jaani
Telefon 5332 7606

SALVA
KINDLUSTUS

Annan konsultatsiooni
kõigis kindlustusliikides.

Samas kindlustuslepingute sõlmimine.
Telefonid 433 4186, 5635 6178, Eeri Palu
Viljandi ja Valga esinduse juhataja

Parimad autokaubad - **FIXUS!**

Autoremont (sillastend, keretööd,
mootoriremont)

Varuosad Diagnostika
Autokeemia Lahtised õlid
Autopesu (talveks auto korda)
Kinnitusvahendid (WÜRTH)
Liikluskindlustus (SALVA)
Arnika pürotehnika

LEHOLA VARAHALDUS OÜ
PÄRNU TN 10 SUURE-JAANI
Telefonid 437 2222, 505 4710
www.lv.ee

Õnnitleme lapse sünni puhul!

Ingrid Alasil ja Aleksandr Kostinil
sündis tütar ANNA LOUISE Kostin

Liis Eltsul ja Edvin Petrovil
sündis poeg SIMON Petrov

Kerli Järvel ja Raldi Pöderil
sündis tütar KEITHI STEFANI Järvel

Agge Nugisel ja Tarmo Vigelil
sündis tütar VICTORIA Vigel

Kristel Allikul ja Karl Lillemäel
sündis poeg ROBERT Lillemäe

Mälestame

MARIA PUBULAINEN	27.01.1920 - 01.10.2008
JÜRI MOORATS	10.04.1926 - 06.10.2008
REIN OSOL	26.07.1955 - 07.10.2008
ARNO TAMMPERE	02.02.1933 - 11.10.2008
PILVI MIKK	19.06.1913 - 20.10.2008
LEIDA JUSS	24.12.1922 - 21.10.2008
ALIIDE KRAANER	18.10.1922 - 23.10.2008
LINDA VALDMAA	26.09.1916 - 24.10.2008
SELMA JÜRGENSTEIN	29.06.1907 - 27.10.2008
ENDLA JUUST	28.08.1938 - 27.10.2008
SELMA JÜRISSE	20.06.1919 - 29.10.2008
MARIANNE SOOP	06.07.1925 - 30.10.2008

ÕNNITLEME SÜNNIPÄEVALAPSI!

META-ALICE PARIK	19.11.1911	97
MARIA KUULMATA	24.11.1913	95
RUDOLF NIRK	19.11.1914	94
HELGA-HENRIETTE MÄGI		

	01.11.1917	91
ELLI JAESKI	23.11.1918	90
LEO VIKS	02.11.1919	89
FRIEDRICH PENSA	24.11.1919	89
OLGA TAMMEPÖLD	18.11.1922	86
EDUARD VALDNA	01.11.1923	85
JAAN VIILIPUS	26.11.1923	85
MAIMU TREIAL	25.11.1924	84
ELMAR KIVIPÖLD	27.11.1924	84
VOLDEMAR PAKASSAAR		

	01.11.1925	83
--	------------	----

TÓNIS LEIVITS	17.11.1925	83
LINDA KÕIV	09.11.1926	82
OSVALD PÖLDUR	26.11.1926	82
MEETA LOIM	27.11.1926	82
JUTA PILL	29.11.1926	82
HELMİ MAAKUS	12.11.1928	80
ILMAR LAOS	28.11.1928	80
MAILA PÖDER	01.11.1933	75
IVAN PETTINEN	04.11.1933	75
MARTHA LAND	09.11.1933	75
AINO PIIR	07.11.1938	70
ANTS-PÄÄRU MÜÜR	14.11.1938	70
NIINI VESKIOJA	16.11.1938	70
MARET REINART	19.11.1938	70
ANTS LIIGUS	25.11.1938	70
ENDEL VAINARU	25.11.1938	70
ANN KÜNNAPUU	08.11.1943	65
MART KÄBA	09.11.1943	65
ÜLLE BOGOMOLOVA	10.11.1943	65
RAIVO KÜTT	13.11.1943	65
LILI KÖST	24.11.1943	65
MAIE HANSEN	29.11.1943	65
TOOMAS VAIDEM	30.11.1943	65
MIHKEL KUUSK	26.11.1948	60
KOIDULA PUNG	04.11.1953	55
ENNA PANK	11.11.1953	55
MARGUS SAAR	20.11.1953	55
MARTA RUMASK	24.11.1953	55
VLADIMIR JÜRGENSON		

	30.11.1953	55
--	------------	----

HARRI AARELAID	03.11.1958	50
MAIT RAUDMETS	04.11.1958	50
ÜLLE KIVISILD	10.11.1958	50
VILLU PÖDER	14.11.1958	50
MAIE AADU	17.11.1958	50
EDDA HANSEN	20.11.1958	50
ERMU HAIDAK	24.11.1958	50
ERIKA KUHI	29.11.1958	50

Mitmed toredad kiisud
ootavad endale head ja
hoolivat kodu:

www.hot.ee/viljandikassid

Reklaamkuulutuse (kuni 250 tähemärki)
hind:
ettevõtjal 150 krooni,
erisikil 15 krooni.
Avaldame vaid reklaami, mille eest on eelneva
kuu viimaseks tööpäevaks tasutud.

Ootame materjale hiljemalt eelneva kuu
26. kuupäevaks.
Toimetusel on õigus teksti redigeerida-
lühendada.

Toimetaja
Leili Kuusk 526 9089
Lembitu pst 42, Suure-Jaani
tel 435 5433
leili.kuusk@suure-jaani.ee

Küljendus
Külliky Lohu
5345 3423
kiky@s-jaani.ee

Trükk
OÜ Vali Press
Pajusi mnt 22, Põltsamaa
tel 775 2491
Vali@estpak.ee

LEOLE

Suure-Jaani valla leht
ilmub 1 kord kuus

e-post: leole@suure-jaani.ee <http://www.suure-jaani.ee/leole>